Wolzwevers in het duin

kolibries met zes poten

Mark van Veen

Wolzwevers zijn weinig bekende insecten. Dat komt doordat we ze in Nederland niet zo veel tegenkomen: wolzwevers komen vooral voor in warme streken ten zuiden van ons land. Ook de Nederlandse soorten zijn warmteminnend. Ze komen voor in de duinen, op de binnenlandse zandgronden en in het Limburgse heuvelland.

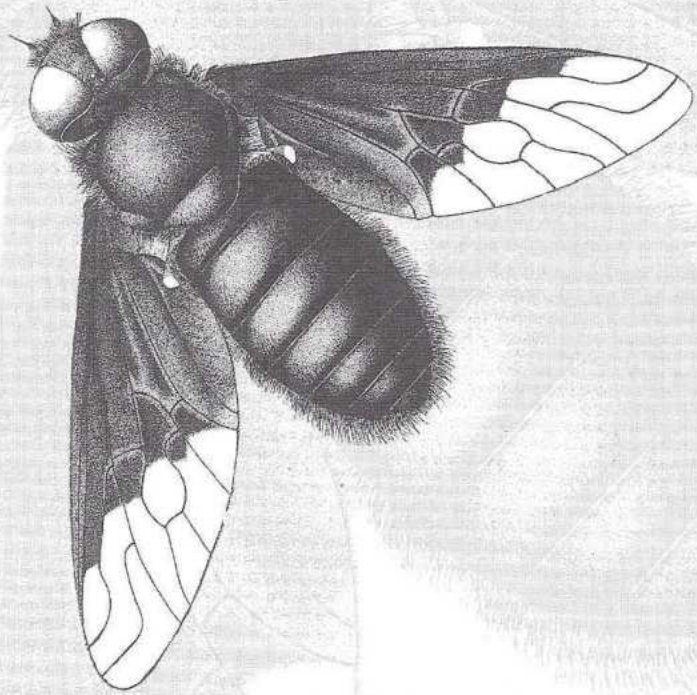

De duinrouwzwever (Hemipenthes morio) (tekening: Ton Veltman).

De larven van wolzwevers zijn nestparasieten van uiteenlopende insecten, waaronder vlinders, sprinkhanen en solitair levende bijtjes. De vliegen leggen hun eitjes in de buurt van nesten van deze insecten. Nadat de eieren van de wolzwever uitgekomen zijn, dringt de larve het nest binnen en eet de eieren of larven van de gastheer op.
Wolzwevers vallen op het oog in twee groepen uiteen: de rouwzwevers en de echte wolzwevers. Rouwzwevers zijn soorten met zwartgevlekte vleugels, die op warme, open zandplekken en muren te vinden zijn. Ze hebben een fladderende vlucht. De echte wolzwevers zijn langbehaard met een lange tong. Ze zijn te vinden langs graslanden en bossen en kunnen stil in de lucht blijven staan. In de duinen komen beide groepen voor.

Rouwzwevers

Een echte duinrouwzwever is *Hemipenthes morio*: in de duinen talrijk en elders in Nederland zeldzaam. Tijdens een wandeling in juni is het dier makkelijk te zien. Ze zonnen op zandpaadjes en vliegen bij verstoring telkens een paar meter weg om weer te gaan zitten. De grotendeels zwarte vleugels en het zwarte achterlijf zijn zeer kenmerkend.
Typisch voor de duinen, maar zeldzamer, is *Thyridanthrax afer*, een soort die meer naar de zeereep toe gevonden wordt. Deze rouwzwever heeft maar een klein randje zwart voor aan de vleugels. Op de duinheiden in Noord-Holland zijn de rouwzwevers *Thyridanthrax fenestratus* en *Exoprosopa capucina* te vinden. Hun zwaartepunt ligt echter op de grote heidevelden van het binnenland.

Echte wolzwevers

Ook in het open duin, naar verluidt te vinden op gele composieten, leeft *Phthiria pulicaria*. Dit is een zeer kleine wolzwever. De grootte, de lange beharing en de lange vooruitstekende tong maken het dier makkelijk herkenbaar.
Twee echte wolzwevers dringen langs de grote rivieren net de duinen tussen Den Haag en IJmuiden binnen: *Bombylius major* en *Bombylius discolor*. Ook deze soorten zijn lang behaard met lange tong, maar veel groter dan *Phthiria*. Hun zwaartepunt ligt in Limburg, het rivierengebied en de grote stuwwallen. Langs de bosrand of in grasland vliegen ze van bloem tot bloem, tussendoor zwevend in de lucht.
Villa modesta is de laatste soort die karakteristiek voor de duinen is. Deze soort staat tussen de rouwzwevers en de echte wolzwevers in: de lange beharing en de heldere vleugels worden gecombineerd met een korte tong. Villa is langs bosranden en struiken te vinden, zittend op blad of foeragerend op bloemen.

Mark van Veen is werkgroepcoördinator wolzwevers van EIS-Nederland